

Het verhaal van Ruth Kottek, verteld door Gonny Raat-Zeller

In het Harener Weekblad las Gonny Raat-Zeller uit Helpman in april 2010 dat er in Haren Stolpersteine geplaatst zouden worden, ook voor de familie Kottek aan de Emmalaan. Gonny ging er naar toe en trof er de schrijvers van het boek 'Van kwaad tot onvoorstelbaar erger'. Gonny bracht belangrijk nieuws: Ruth Kottek is nog in leven!

Waarom de familie Kottek naar Nederland kwam

Salomon Kottek was arts in een kuuroord in Bad Homburg. In 1937 vluchtte het gezin (Duitse vader, Nederlandse moeder) naar Nederland, naar Groningen, waar familie van moeder Anneliese Kottek-Loeb woonde. In Nederland mocht Kottek echter zijn beroep als arts niet uitoefenen.

Vader Zeller solliciteerde in 1934 bij de meubelzaak van Loeb in Amsterdam en hij is daar gaan werken. Loeb opende daarna een filiaal in Groningen onder de naam Firma Winter, in de Boteringestraat. Daar kreeg vader Zeller een aanstelling. Zo leerde hij de familie Kottek kennen.

Frits Loeb, de broer van Annaliese, vroeg Kottek of hij niet in zijn winkel wilde werken op kantoor. Ruth kwam dan weleens mee, zij ontmoette vader Zeller en zo werd besloten dat Ruth naar de school van Zeller's dochtertje Gonny zou gaan: De GSV in de Muurstraat. Op de lagere school zat Ruth een klas hoger. Ze heeft er tot en met de tweede klas gezeten.

Zo leerden Gonny en Ruth elkaar kennen. Zij speelden ook vaak met Hansje loos, dochter van Willy Loos uit de Boteringestraat. Speelden ook vaak bij Ruth aan de Rijksstraatweg. Dara was een zandbak in de tuin.

Kottek was religieus: Gonny moest soms het licht aandoen.

Kottek ging wel om met Joodse arts Löwenberg aan de Petrus Campersingel. Hij droeg lang geen Jodenster, tot het te gevaarlijk was om zonder ster de straat op te gaan.

Kottek wou niet onderduiken. Hij wilde uitkomen voor zijn geloof, was een trotse man.

Vanaf schooljaar 1941-1942 mocht Ruth niet meer naar school. Kort daarna verhuisden ze naar de Emmalaan in Haren. Daar is Gonny ook vaak geweest in de weekeinden.

Op een dag zei vader Zeller dat Ruth er niet meer was.

In de zaak kwam een Verwalter, die sliep met zijn vrouw in de winkel, ruilde meubels voor vlees enz. Vader Zeller kreeg ruzie met hem en moest toen onderduiken in Uithuizermeeden en Zeeland. Moeder en Gonny plus nog een kind gingen onderduiken aan de Parkweg, er stond altijd een koffertje klaar. Gonny werd er nerveus van en is na de oorlog naar een pleeggezin in Denemarken gestuurd om bij te komen, met een veewagen vol kinderen. Maand of vier. Dat heeft haar erg geholpen, ze heeft nog steeds contact met de kinderen uit dat pleeggezin.

Na de oorlog kreeg de familie Raat een brief van meneer Kottek waar in stond dat het goed ging met Ruth, dat ze erg flink was, dat ze helaas samen haar moeder begraven hadden.

Ruth stond een paar weken later opeens bij de familie Raat voor de deur. Dat was het enige adres dat zij zich nog kon herinneren. Gonny herkende haar wel, maar schrok wel heel erg. Ze is een week gebleven, sliep met Gonny in een tweepersoonsbed en droomde erg veel. Toen is ze naar oma in Den Haag gegaan en naar oom Frits in Amsterdam. Die hadden allebei ondergedoken gezeten. Ruth ging naar de meisjes hbs in Den Haag, had pianoles. Gonny logeerde een keer bij haar. Ruth schreef ook briefjes naar Denemarken.

Ruth was begin jaren vijftig (1953) met haar oma in het Zwitserse kuuroord Lenk. Terwijl oma sliep ontmoette Ruth bij de receptie Hans Nebel, een Duitse Jood uit Augsburg, die ook in kampen had gezeten. Ze maakten een praatje. Ze is in 1956 met hem getrouwd. Ruth heeft dus elf jaar bij haar oma gewoond. Nebel is nu 85 jaar. Hij zat in de textiel, voor ziekenhuizen en instellingen. Ze kregen één zoon, Rolf, die is getrouwd met een violiste; er zijn twee kleinzoons, die heel muzikaal zijn. Meteen na hun huwelijk naar Zurich verhuisd. Echt Joods huwelijk met glas kapot trappen enzovoort. Grootvader Kottek was rabbijn.

Anderhalf jaar later trouwde Gonny. Ruth's oom Frits vond het beter dat ze afstand van elkaar namen. Ruth moest een nieuw leven opbouwen. Zo hadden ze vele jaren geen contact. Tientallen jaren later vond Gonny, bij het aardappelenschillen de overlijdensadvertentie van Frits Loeb op een krant die onderin het aardappelmandje lag. Ze heeft geprobeerd contact op te nemen met zijn vrouw, haar een brief geschreven, maar kreeg geen antwoord. Toen zag ze de naam van Ruth onder de advertentie staan.

Jaar later op wintersport heeft Gonny in telefoonboeken gezocht en Ruths adres gevonden. Brief geschreven en sindsdien hebben de twee vriendinnen weer contact.

Ruth en haar man Hans hebben afgesproken niet meer over de oorlogservaringen te praten. Het is te moeilijk, haalt teveel overhoop.

Kleuterschool GSV Muurstraat, 1937. Tweede rij derde van links: Ruth Kottek, vierde van links: Gonny Zeller

1938 GSV: Ruth Kottek, met donkere vlechten, voor de meester